

Recyclingslocatie Van Werven Bovendwarsweg Oldebroek

quick scan beschermde natuurwaarden

colofon

20 september 2013

- tekst	dr. A.J.M. Schenkeveld
- productie	bureau Schenkeveld
Vistraat 1, 4101 AC Culemborg
Telefoon: 0345- 534245, Mobiel: 06-28307831
Email: bramschenkeveld@ziggo.nl
- opdrachtgever	Van Werven Holding B.V., Oldebroek
- contactpersoon	ing. R. Van Veen van buRO, Amersfoort

1 Inleiding

Plan

Van Werven Holding B.V. is in samenspraak met de gemeente Oldebroek bezig haar bedrijfsactiviteiten te bundelen. In het kader daarvan worden 2 locaties afgestoten en 2 locaties gereconstrueerd. Op een van de overgebleven terreinen, t.w. de Recyclingslocatie Bovendwarsweg 93 te Oldebroek wordt de ontsluitingsweg verlegd en een nieuwe loods gebouwd.

Ligging

Het plangebied is gelegen in de gemeente Oldebroek aan de rand van het Centraal Veluws Natuurgebied net ten noorden van de A28 en de spoorlijn Amersfoort – Zwolle (52°25'34"N, 5°55'21"E). De oppervlakte van het plangebied bedraagt ca. 3 ha. Het grootste deel bestaat uit open opslagterrein. Er staat een grote sorteerloods op het terrein. Rond de locatie staat naaldbos.

figuur 1: ligging plangebied (rood omkaderd; bron: Google Earth)

Planologisch kader

Voor de reconstructie van het bedrijventerrein moet door de gemeente Oldebroek een nieuw bestemmingsplan worden vastgesteld.

Volgens de huidige wetgeving moet elke ruimtelijke ingreep getoetst worden aan de Flora- en faunawet, de Natuurbeschermingswet en overig relevant natuurbeleid. Deze zogenaamde natuurtoets is onderdeel van de toelichting bij het nieuwe bestemmingsplan.

Deze notitie is bedoeld om de belemmeringen, die de natuurwetgeving de uitvoering van het plan kunnen opleggen, in beeld te brengen.

De ingreep wordt niet alleen getoetst aan wetgeving op het gebied van soortbescherming. Gebiedsbescherming zoals o.a. vastgelegd in de nieuwe Natuurbeschermingswet (2005) is hier eveneens aan de orde. Immers het Natura 2000-gebied Veluwe grens direct aan het plangebied. De nieuwe ontsluitingsweg loopt zelfs door Natura 2000-gebied heen (zie figuur 2).

Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet regelt sedert 2002 de bescherming van een groot aantal planten- en diersoorten. Bij een ruimtelijke ingreep moet voor handelingen die strijdig zijn met de verbodsbepalingen betreffende planten op hun groeiplaats of dieren in hun natuurlijke leefomgeving bij de gemeente een vergunning worden aangevraagd. Deze vergunning is onderdeel van de omgevingsvergunning. De onderzoeksplicht rust bij de initiatiefnemer. Als uit het onderzoek blijkt dat er schade optreedt moet de gemeente om de vergunning te kunnen verlenen een verklaring van geen bezwaren (Vvgb) bij het ministerie E, L & I ophalen. Er worden 3 categorieën van bescherming (en daarmee toetsingskader) onderscheiden: streng beschermd – beschermd – algemeen. Om vergunning te krijgen in het geval van streng beschermde soorten zal de initiatiefnemer moeten aantonen dat er geen alternatief is en er sprake is van dwingende redenen van groot openbaar belang.

Natuurbeschermingswet

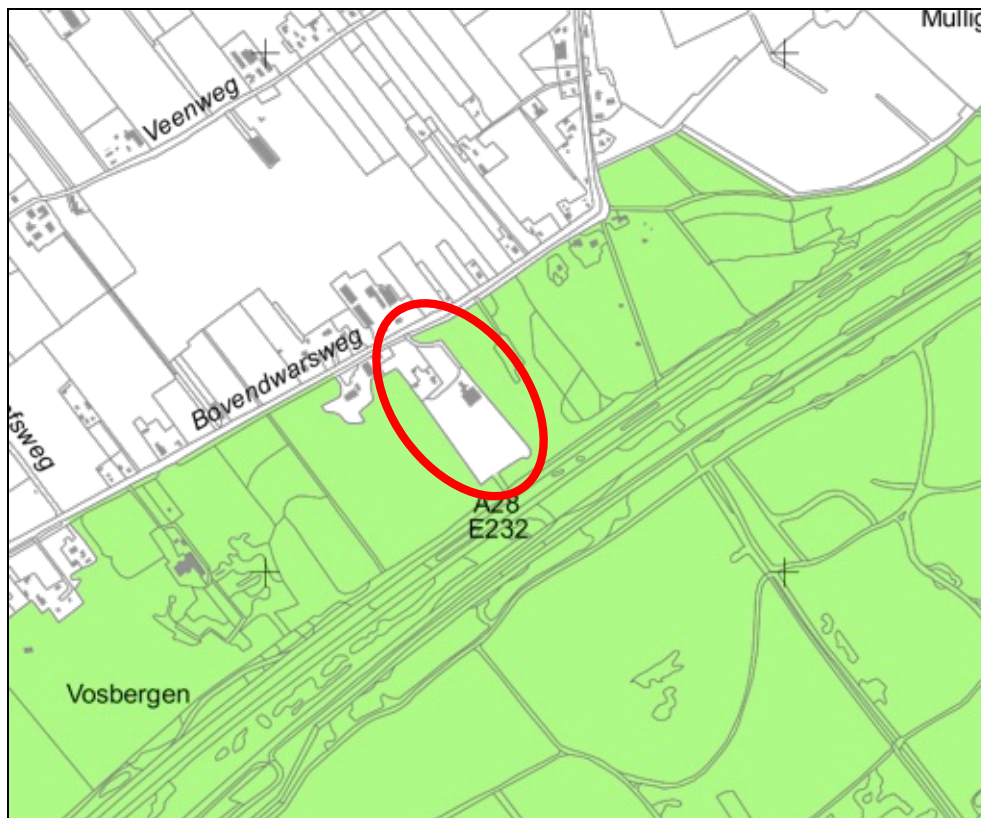
Sedert de Natuurschoonwet 1928 zijn gebieden aangewezen ter bescherming van de daar aanwezige natuur. Recentelijk zijn als uitvloeisel van de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn zogenaamde Speciale Beschermingszones (SBZ) onderscheiden. Deze gebieden vormen samen het Nederlandse deel van Natura 2000, het Europese netwerk van natuurgebieden.

De Europese richtlijnen bepalen dat van elk project of plan dat niet direct verband houdt of nodig is voor het beheer van een SBZ, maar afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kan hebben voor zo'n gebied een 'passende' beoordeling moet worden gemaakt rekening houdend met de instandhoudingsdoelstelling van het hele gebied. Het is de gewoonte om voorafgaand aan deze uitgebreide beoordeling te onderzoeken of er met betrekking tot het initiatief überhaupt broed- en wintervogels, andere planten-, diersoorten en habitattypen, waarvoor de SBZ is bedoeld in het geding zijn. Dit verslag is de weergave van een dergelijk verkennend onderzoek ook wel quick scan of voortoets genoemd. Een dergelijke voortoets wordt ook uitgevoerd voor projecten, die buiten de eigenlijke begrenzing liggen, maar wier effecten zich mogelijk wel doen gelden op de verderop gelegen natuurwaarden ('externe werking').

- N.b. De Europese richtlijnen en de bescherming van de speciale beschermingszones zijn opgenomen in de nieuwe Natuurbeschermingswet. Deze is sedert oktober 2005 van kracht. Plannen, die van invloed zijn op de natuurlijke gesteldheid van een beschermd natuurmonument zijn vergunningplichtig. Ook de oude beschermde gebieden vallen onder dit nieuwe regime.

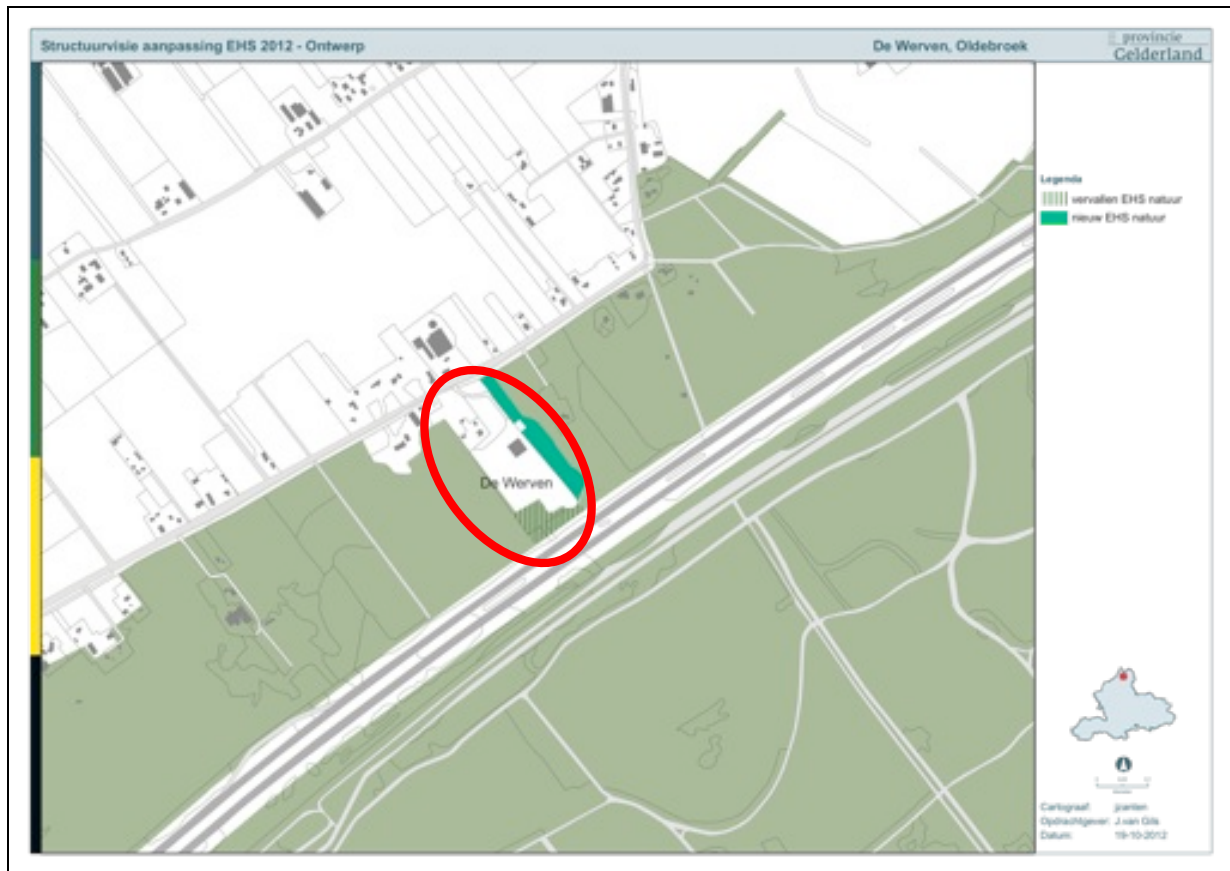
EHS

Provinciale Staten van Gelderland hebben in december 2011 de nieuwe grenzen van de Ecologische Hoofdstructuur van Nederland (EHS) op een concept-kaart Herijking EHS Gelderland vastgelegd. Het ligt nog steeds in de bedoeling alle begrensde kavels voor 2025 te verwerven en in te richten en te beheren als beschermd natuurgebied. De verwerving gebeurt vooralsnog op vrijwillige basis. Voor gebieden in de EHS geldt het nee, tenzij...principe. Ingrepen hierin kunnen alleen doorgang vinden, als er geen alternatieven zijn en het initiatief van groot openbaar belang is. Het nee, tenzij-beleid is een getrapte benadering. De basis voor deze stappenbenadering is een goede beschrijving van de in het gebied voorkomende wezenlijke kenmerken en waarden. Uit onderzoek moet vervolgens blijken of deze wezenlijke waarden en kenmerken significante schade ondervinden door de ingreep.

figuur 2: Natura 2000-gebied (groen gekleurd) in de omgeving van het plangebied (rood omcirkeld)
(bron: www.synbiosys.alterra.nl)

Het plangebied is sedert de vaststelling van het besluit Structuurvisie Aanpassing EHS 2012 van 29 mei 2013 geen onderdeel meer van de ecologische hoofdstructuur van Nederland (EHS) (zie figuur 3). Wel wordt het gebied direct begrensd door de EHS en wel als bestaande natuur (beheertype N16.01, Droog bos met productie).

figuur 3: EHS in de omgeving van het plangebied (rood omcirkeld) (bron: www.gelderland.nl)

Het is mede vanwege deze herbegrenzing niet waarschijnlijk dat het initiatief gevolgen heeft voor de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS. Het initiatief wordt daarom maar kort getoetst aan het nee, tenzij-beleid.

In deze notitie wordt onderzocht in hoeverre de bomenkap, het grondverzet, de wegaanleg, het weggebruik, de nieuwbouw van de loods en de verplaatsing van de sorteeractiviteiten in strijd zijn met de verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet. Verder wordt onderzocht of er een negatief effect is op de soorten en habitattypen waarvoor de Veluwe als Natura 2000- gebied is aangewezen. Tenslotte wordt de ingreep dus ook kort getoetst aan het nee, tenzij-beleid. De uiteindelijke natuurtoets is onderdeel van de toelichting bij het nieuwe bestemmingsplan.

2 Methode

Op 29 augustus 2013 is het terrein bezocht om alle beschermde planten en dieren, die het plangebied en directe omgeving bewonen en gebruiken te inventariseren.

Daarnaast is in de literatuur en bij het natuurloket gezocht naar gegevens over de verspreiding van bijzondere (en beschermde) planten- en diersoorten in de omgeving.

De verspreidingsgegevens van het natuurloket betreffen het kilometerhok 191-493 (zie figuur 4). Deze zijn als bijlage 1 opgenomen. Het kilometerhok is 100 ha en dus veel groter dan het plangebied. Deze is 3 ha groot.

figuur 4: kilometerhok 191-493

3 **Gebiedsbeschrijving**

Het plangebied ligt op de rand van een kame, een smeltwaterterras uit het Saalien. Gedurende de laatste ijstijd, het Weichselien, is de terraswand door smeltwater veranderd in een flauwe helling. De helling loopt ter hoogte van het plangebied af van het zuidoosten naar het noordwesten. Het hellingspercentage is minder dan 1 %. Vanaf de late Middeleeuwen is het gebied door overbegrazing gaan verstuiwen en hebben zich lage landduinen gevormd. Deze zijn vanaf eind negentiende eeuw ingeplant met naalddhout. Het plangebied zelf is nooit systematisch ingeplant zoals wel op de belendende percelen is gebeurd. Wel hadden zich hier in de twintigste eeuw voorafgaand aan de ingebruikneming als vuilstortplaats vliegdennen gevestigd. In de tachtiger jaren is het gebied op de schop gegaan en fungeert het als vuilverzamelplek.

Op het terrein wordt afval verzameld, gesorteerd en voor hergebruik geschikt gemaakt. Dit betreft o.a. asphalt, puin, glas, hout, groen- en snoeiafval, papier, karton. De verschillende afvalsoorten worden in een loods gesorteerd en buiten bewaard. Het terreinwater wordt opgevangen in een bassin, gereinigd en hergebruikt (?). Aan de noord- en zuidzijde liggen geluidswallen opgebouwd uit houtsnippers. Het noordelijk deel bestaat uit (naald)bos. Hier ligt ook de verspringende ontsluitingsweg. Het terrein is verhard met asphalt, betonplaat en gebroken puin. Het is afgesloten middels een hoog hekwerk (niet aan de westzijde).

Het omringende bos is relatief jong en bestaat vooral uit naalddhout (Grove den).

ingang aan de Bovendwarsweg

ontsluitingsweg richting de Bovendwarsweg met geluidwal en hekwerk

overzicht terrein vanuit het zuiden met sorteerhal en puinberg

en vanuit het westen met bassin en bosrand (Grove den)

4 Beschermde soorten

Flora en vegetatie

In het plangebied zelf komen alleen algemene akkeronkruiden voor als Bijvoet, Hanenpoot, Kaal knopkruid, Paarse dovenetel, Perzikkruid, Speerdistel, Zwarte nachtschade voor.

Het waterbassin is bedekt met Bultkroos.

De kruidachtige vegetatie aan de randen herbergt soorten van kapvlakten en nitrofiële zomen. Het bezit elementen van zowel de Wilgenroosje-associatie (34Aa1), de Associatie van Look-zonder-look en Dolle kervel (33Aa04) als de Zevenblad-associatie (33Aa05)¹. Karakteristiek zijn o.a. Akkerkool, Boskruiskruid, Brede wespenorchis, Duinriet, Gewone hennepnetel, Gestreepte witbol, Grote brandnetel, Haagwinde, Hondsdraf, Klein springzaad, Koningskaars, Kropaar, Kweek, Look-zonder-look, Rankende helmbloem, Ridderzuring, Robertskruid, Ruw beemdgras, Vingerhoedskruid, Wilgenroosje, Zevenblad, Zwaluwtong.

De vegetatie in het aangrenzend bos is verstoord en vermist. Braam en Amerikaanse vogelkers domineren in de struiklaag. Het vegetatietype betreft de rompgemeenschap met Braam binnen het Eiken-verbond (42RG2). Het herbergt soorten van rijke en arme milieus. Minder algemene bossoorten zijn Blauwe bosbes, Eikvaren, Gewone salomonszegel, Hulst, Taxus, Wintereik.

Brede wespenorchis is een (categorie 1) beschermde vaatplantensoort. Er zijn verder in en direct om het plangebied geen andere beschermde, bedreigde of zeldzame vaatplantensoorten aangetroffen.

¹ Schaminee, J. e.a., 1995-1999: De vegetatie van Nederland, deel I-V; Opulus Press, Leiden.

Brede wespenorchis in bosrand aan westzijde plangebied

Eikvaren in bos ten oosten van plangebied

Volgens de gegevens van het Natuurloket komen er in de ruimere omgeving, t.w. kilometerhok 191-493 geen bedreigde en slechts 1 algemeen beschermde (categorie 1) vatenplantensoort voor (zie bijlage 1). Dit is vermoedelijk dezelfde Brede wespenorchis.

In de moslaag komen ook soorten van voedselrijke en voedselarme milieus naast elkaar voor. Het betreft o.a. Fraai haarmos, Gewoon dikkopmos, Groot laddermos, Heideklauwtjesmos. Er komen voor zover bekend in het kilometerhok verder geen beschermde of bedreigde (korst)mos- of paddenstoelsoorten voor.

Vogels

Tijdens het veldbezoek van 29 augustus 2013 zijn in het plangebied en directe omgeving de volgende vogelsoorten waargenomen: Boomklever, Buizerd, Gaai, Ekster, Gierzwaluw, Glanskop, Goudhaan, Grote bonte specht, Houtduif, Koolmees, Kuifmees, Merel, Pimpelmees, Raaf, Staartmees, Tjiftjaf, Turkse tortel, Vink, Winterkoning, Witte kwikstaart, Zanglijster, Zwarte mees, Zwarte kraai, Zwartkop. Alle hierboven genoemde vogelsoorten zijn als broedvogel streng beschermd.

Daarnaast zijn van Boomklever (categorie 5), Buizerd (categorie 4), Ekster (5), Glanskop (5), Gierzwaluw (2), Grote bonte specht (5), Koolmees (5), Pimpelmees (5), Raaf (5), Zwarte mees (5) en Zwarte kraai (categorie 5) ook de nesten jaarrond beschermd. De categorie 5-nesten zijn van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar ze het jaar daarvoor hebben gebroed, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

De nesten van Buizerd en Gierzwaluw zijn wel jaarrond beschermd.

Vogels van categorie 2 zijn koloniebroeders, die elk jaar op dezelfde plaats broeden en daarin zeer honkvast. Vogels van categorie 4 maken jaar in jaar uit gebruik van hetzelfde nest en zijn zelf niet of nauwelijks in staat een nieuw nest te bouwen.

Buizerd en Gierzwaluw hebben beide zeker geen nest in het plangebied.

Van de waargenomen soorten mag Houtduif als wild (tussen 15 oktober en 31 januari) en Ekster en Zwarte kraai als (provinciale) schadesoort verjaagd of gedood worden.

Geen van de waargenomen vogelsoorten staat op de rode lijst van in Nederland bedreigde broedvogelsoorten.

Er zijn geen waarnemingen gedaan of gevonden van de beide Vogelrichtlijnsoorten, die hier verwacht mogen worden, t.w. Wespendief en Zwarte specht.

In de omgeving van het plangebied, kilometerhok 191-493, is volgens het Natuurloket 1 bedreigde (broed)vogelsoort waargenomen zie (bijlage 1). Dit is vermoedelijk een tamelijk algemene soort (van kleinschalig cultuurlandschap) als Boerenzwaluw, Groene specht, Huismus, Huiszwaluw, Kerkuil, Ringmus of Steenuil.

Zoogdieren

Er zijn op 29 augustus 2013 in het plangebied en omringend bos sporen gezien of zichtwaarnemingen gedaan van Bosmuis, Konijn, Mol, Ree en een woelmuissoort. Deze soorten zijn algemeen beschermd (categorie 1).

Er zijn van de omgeving van het plangebied, t.w. het kilometerhok 191-493, waarnemingen van 1 algemeen beschermde (categorie 1) en 2 (categorie 2 of 3) beschermde, waarvan ook 1 met een bedreigde status zoogdiersoorten bekend (zie bijlage 1). Deze laatste 2 betreffen vermoedelijk Eekhoorn en Boommarter (als verkeersslachtoffer op de A28).

Reptielen, amfibieën, vissen

Er zijn in het (aangrenzend) bos onder takken en afval op 29 augustus 2013 geen amfibie- of reptielsoorten aangetroffen.

In de wijde omgeving, kilometerhok 191-493, zijn volgens het Natuurloket recentelijk geen waarnemingen gedaan van beschermde reptielen, amfibieën en vissen.

In de heiderestanten ten westen van het plangebied, op ongeveer 500 m afstand zijn wel recente (2009) waarnemingen gedaan van Levendbarende hagedis².

Ongewervelde dieren

Op 29 augustus 2013 zijn Klein koolwitje, Kleine vos, Gewone oeverlibel waargenomen.

In de omgeving van het plangebied, kilometerhok 191-493, komen voor zover bekend geen beschermde ongewervelde diersoorten voor (zie bijlage 1).

Conclusie

Het plangebied zelf heeft voor zover met 1 veldbezoek is vast te stellen geen natuurwaarde.

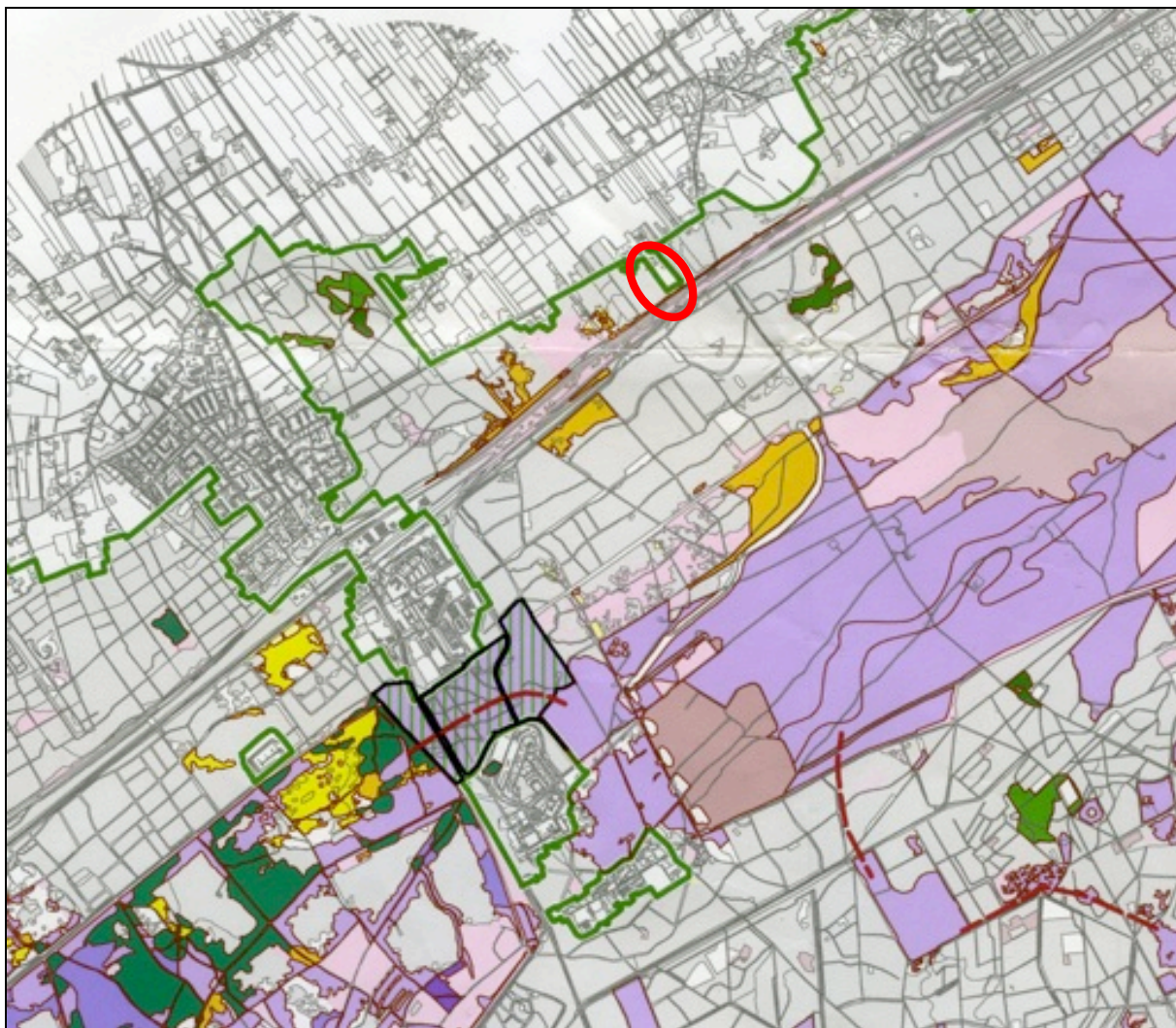
De vegetatie van het omringend bos is verstoord, maar herbergt wel enige minder algemene vaatplantensoorten zoals Eikvaren, Gewone salomonszegel en de beschermde Brede wespenorchis.

Hier nestelen ook enkele (naald)bosvogelsoorten zoals Goudhaan, Kuifmees en Zwarte mees.

Op de plek van de geplande weg zijn de natuurwaarden vrijwel nihil. De bosbodem is hier bedekt met een dikke laag houtsnippers. In de te kappen bomen zijn geen nesten of holtes gezien.

Het dichtstbijzijnde kwalificerend habitatype is die van 'Stuifzandheiden met struikhei' (H2310) bij de voormalige jeugdherberg aan de Bovendwarsweg op ca. 500 m afstand in westelijke richting en die van 'Oude eikenbossen' (H9190) aan de Noordweg op ca. 1.000 m afstand in oostelijke richting (zie figuur 5).

² www.waarneming.nl

figuur 5: kwalificerende habitattypen in de omgeving van het plangebied (rood omcirkeld)

5 Ingreep

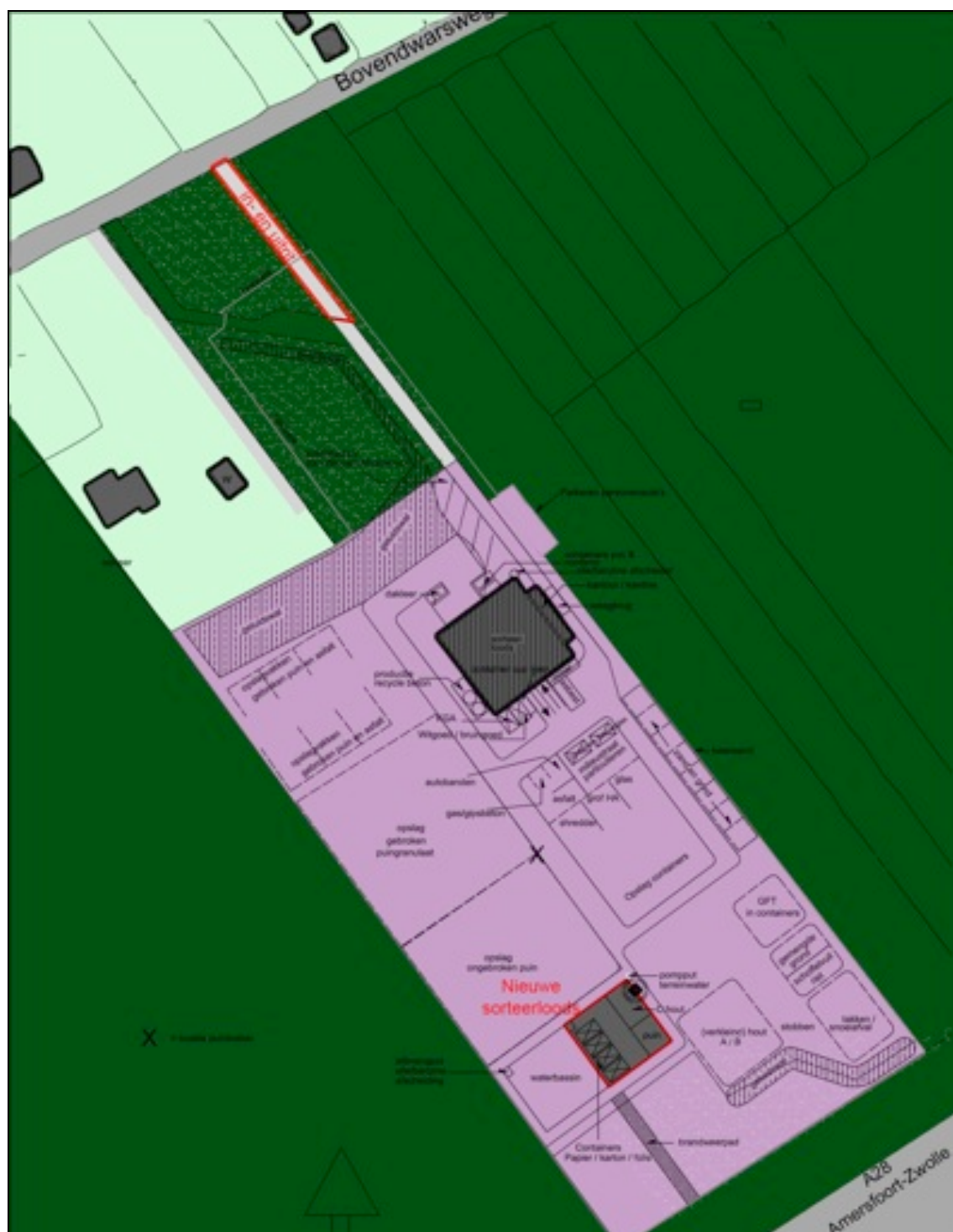
De ruimtelijke ingreep betreft de bouw van een loods en de verlegging van de ontsluitingsweg. Er is nog geen ontwerp (zie figuur 6).

locatie nieuwe ontsluitingsweg vanuit het westen

en vanuit het noorden (vanaf de Bovendwarsweg)

figuur 6: ligging nieuwe ontsluitingsweg en sorteerloods

De belangrijkste ecologische gevolgen van het initiatief hangen samen met de bomenkap en het grondverzet (1), de nieuwbouw en wegaanleg (2) en het veranderd gebruik (kortere ontsluiting, afgeschermd vuilverwerking)(3).

- Ad 1) Het is nog onduidelijk hoeveel bomen precies gekapt zullen moeten worden. De kap bestaat ongeveer 10 tot 20 exemplaren Zomereik, Ruwe berk en Grove den met een diameter van maximaal 30 cm. Deze bomen herbergen geen jaarrond beschermde nesten of gaten en spleten als potentiële verblijfplaats van vleermuizen. Het betreffende bos heeft geen struik-, kruid- of moslaag.
- Het weghalen van de bomen moet wel buiten het broedseizoen (globaal genomen tussen 15 maart en 15 juli) gebeuren (zorgplicht).

De te kappen bomen zijn onderdeel van het leefgebied van een aantal (naald)bosvogels. Het verlies heeft zijn weerslag op de territoria van de betreffende vogels. Hierin zullen op broedpaar- en populatieniveau beschouwd vanwege het beperkte aantal te kappen bomen geen veranderingen optreden. Het territorium van een paartje Kuifmees is ca. 5 ha. Het areaalverlies 0,05 ha (= 1%).

Een dergelijke verandering valt overigens niet onder de (verbods)bepalingen van de Flora- en faunawet. Verder wordt het verlies op termijn gecompenseerd door de boscompensatie op de plek van de oude weg.

Het bos en de te kappen bomen hebben geen ecologische functie voor de dichtstbijzijnde broedparen kwalificerende Vogelrichtlijnsoorten Wespandief en Zwarte specht. Er is op dit moment tussen Bovendwarsweg en bedrijventerrein al veel verstoring.

Tenslotte moet gesteld dat er qua oppervlakteverlies geen kwalificerende habitattypen in het geding zijn (zie figuur 5).

Bij het grondverzet gaan geen verblijfplaatsen van (algemeen) beschermde soorten verloren. Er zijn in de houtsnippers zelfs geen holen van heel algemene soorten als Konijn of Bosmuis aangetroffen.

- Ad 2) Tijdens de bouw en de wegaanleg treedt door lawaai, bouwlampen en uitstoot van vervuulende stoffen verstoring van de natuur in de omgeving op. Deze is tijdelijk. De omvang hiervan is beperkt en reikt weliswaar tot beschermd natuurgebied, maar niet tot de kwalificerende habitattypen daarin. Er is dus geen sprake van een (significant) negatief effect op kwalificerende soorten of habitattypen.
- Ad 3) Het gebruik (vuilverwerking) en de intensiteit hiervan veranderen niet. Wel wordt een deel van de werkzaamheden verplaatst. Het sorteren van gft-afval wordt naar de nieuwe loods overgebracht. De geurcirkel wordt vanwege de afscherming kleiner en schuift naar het zuiden. De met de autobewegingen samenhangende stikstofuitstoot wordt vanwege de kortere ontsluitingsweg geringer. Het aantal (vracht)auto's dat over de afgelopen 5 jaar een bezoek aan het terrein bracht is ca. 110/dag. De daarmee samenhangende depositie van stikstof op het omringend bos op ca. 10 m afstand bedraagt 2 mol/ha/jaar. Dit is een fractie van de achtergronddepositie (> 1.400 mol/ha/jaar) en de gebiedsspecifieke depositie die wordt veroorzaakt door het verkeer op de A28 (ca. 80.000/dag) en de intensieve veehouderij rond Mullegen (zoals de varkenshouderij G.L. Spronk, Bovendwarsweg 102; direct aan de overzijde).
- N.b. Beide hierboven genoemde habitattypen (H2310 en H9190) zijn zeer gevoelig voor stikstof. De kritische depositiewaarde (KDW) bedraagt 1.071 mol/ha/jaar³. Deze wordt op dit moment in ruime mate overschreden niet alleen vanwege de hoge achtergronddepositie maar ook tengevolge van de hierboven genoemde gebiedsspecifieke uitstoot (intensieve veehouderij en snelweg). De depositie op beide deelgebieden met de betreffende habitattypen op respectievelijk 500 en 1.000 m, die veroorzaakt wordt door het verkeer naar het recyclingterrein is minder dan 0,1 mol/ha/jaar en zal ook niet verder toenemen door de reconstructie van het terrein.

6 Conclusie

Flora- en faunawet

Bij de reconstructie van het recyclingterrein, de wegomlegging in het bijzonder, worden geen verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet overtreden. Wel is het vanuit de in deze wet geformuleerde zorgplicht noodzakelijk dat de bomen ter plekke van het nieuwe tracé buiten het broedseizoen (15 maart tot 15 juli) gekapt worden.

Natuurbeschermingswet

De ingreep heeft geen negatief effect op de natuurlijke kenmerken, de instandhoudingsdoelstellingen van de kwalificerende soorten en habitattypen in het bijzonder, van het Natura 2000-gebied Veluwe. Wel zal er omdat er door de wegomlegging 0,05 ha bos verdwijnt een vergunning ex artikel 19d van de Natuurbeschermingswet moeten worden aangevraagd. Het bos wordt gecompenseerd ter plekke van de oude weg. De manier waarop dit gebeurt zal worden uitgewerkt bij de vergunningaanvraag.

³ Dobben, H.F. van e.a., 2012: Overzicht van kritische depositiewaarden voor stikstof, toegepast op habitattypen en leefgebieden Natura 2000; Alterra-rapport 2397.

EHS

Omdat de EHS mede vanwege deze ingreep is herbegrensd zijn er geen directe gevolgen op de wezenlijke kenmerken en waarden van het omringend bos, als bestaande natuur onderdeel van de EHS. En ook de indirecte gevolgen zoals de belasting met stank en nutriënten via lucht en water (externe werking) van het recyclingterrein op de EHS zullen niet verder toenemen.

7 Bijlagen

Bijlage 1: Beknopt eenmalige levering uit de NDFF; Natuurloket, 2013.